

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ**

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Андрій ФОМЕНКО**

____.____.2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

Освітній ступінь молодший бакалавр

Спеціальність 053 «Психологія»

Освітня програма «Психологія»

Наказ ДДУВС від 31.08.2020 №649

Статус навчальної дисципліни обов'язкова

Мова навчання українська

Дніпро – 2020

Психологія спілкування // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. - ____ с.

РОЗРОБНИК(-И):

Демчук Т.П., ст. викладач кафедри психології та педагогіки ЗВО ДДУВС,

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Батраченко І.Г., доктор психологічних наук, професор кафедри психології та педагогіки, ЗВО Дніпровський університет ім. А. Нобеля
2. БОЧЕЛЮК В.Й., завідувач кафедри психології та педагогіки ЗВО «Запоріжська політехніка», доктор психологічних наук, професор.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

Рекомендовано Науково-методичною радою університету 25.08.2020, протокол № 11

Схвалено Вченою радою університету рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 2 років. « 27» серпня 2020, протокол № 12

Загальною **метою** вивчення навчальної дисципліни «Психологія спілкування» є ознайомлення ЗВО зі узагальненими здобутками психологічної науки на сучасному етапі її розвитку. Вона складається із трьох елементів:

навчальна мета – надання студентам систематизованих знань із психології спілкування, вивчення основних методологічних та теоретичних засад психології спілкування, методів дослідження психологічних явищ, які детерміновані діяльністю спілкування,

розвиваюча – формування професійної свідомості та самосвідомості;

виховна – формування наукового світогляду.

Компетентності для формування яких використовується дисципліна «Психологія спілкування»:

СК2 - Здатність виявляти свій стан і можливості поліпшення соціального середовища

СК3 - Розуміння і володіння технологіями в професійній діяльності

СК5 - Здатність до безперервного навчання

СК6 - Здатність до опанування новими знаннями та методичними розробками

СК11 - Здатність робити психодіагностичні висновки щодо придатності особистості для здійснення заданих функцій в особливих умовах, зокрема екстремальних та кризових

СК12 - Здатність використовувати прийоми і методи міжособистісної взаємодії для психологічної підтримки співробітників силових структур під час виконання ними своїх обов'язків.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни «Загальна психологія», «Вступ до спеціальності», «Історія психологія».

Результати вивчення навчальної дисципліни «Психологія спілкування»

Згідно з вимогами освітньої програми Здобувачі повинні **знати**:

1) на понятійному рівні:

основні категорії психології спілкування,
зв'язки між категоріями психології спілкування;

2) на фундаментальному рівні:

принципи та методи психології спілкування;
методи дослідження психології спілкування;
зміст явищ, які досліджує психологія спілкування;

3) на практично-творчому рівні:

засобі оцінки явищ, які досліджує психологія спілкування;
алгоритм проведення досліджень у психології спілкування.

вміти:

1) на репродуктивному рівні:

аналізувати прояви явищ, які досліджує психологія спілкування;

2) на алгоритмічному рівні:

планувати та організовувати дослідження явищ з позицій психології спілкування;

3) на евристичному рівні:

орієнтуватися в використанні методів дослідження психології спілкування;

4) на творчому рівні:

застосовувати знання про явища, які досліджує психології спілкування, в практичній діяльності психолога.

Програмні результати:

ПР2 - Уміння здійснювати добір професійних завдань

ПР3 - Уміння виявляти причину негативних явищ та розробляти рекомендації

ПР4 - Уміння розробляти пропозиції і заходи з удосконалення психологічного стану

ПР8 - Уміння звітувати відповідно до затверджених форм і здійснювати рефлексію професійної діяльності

ПР9 - Уміння розпізнавати складові компоненти, що несуть позитивні/негативні наслідки в рамках психологічних концепцій

ПР11 - Уміння захищати честь і гідність, права і свободи інших людей.

ПР20 - Уміння застосовувати методи соціально-психологічної підтримки суб'єктів професійної діяльності в особливих умовах, діяльності в силових структурах

Обсяг навчальної дисципліни: Додатки 1.1, 1.2. *(оновлюється щорічно).*

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологічні закономірності спілкування.

ТЕМА 1. Загальна характеристика спілкування.

Поняття спілкування. Загальна характеристика рівнів та функцій спілкування. Загальна характеристика структури комунікаційного процесу. Аналіз моделей комунікації. Лінійна, інтерактивна та транзакційна моделі спілкування.

Загальна характеристика сторін спілкування (комунікативна, інтерактивна, перцептивна). Типи спілкування. Особливості імперативного (авторитарного), маніпулятивного та діалогічного спілкування. Особливості особистості маніпуляторів та актуалізаторів.

ТЕМА 2. Спілкування як комунікація.

Процес обміну інформацією та його специфіка. Зміст понять «тезаурус», значення, смисл. Різновиди комунікації за характером впливу.

Структура комунікативного процесу за Г.Лассуел. Комунікативне поле та його складові: норми, скріпти, стилі комунікації, когнітивне навантаження на учасників та часові і просторові обмеження. Бар'єри спілкування та їх особливості.

Загальна характеристика засобів комунікації. Вербальна та невербальна комунікація. Сутність невербальної комунікації. Системи невербальної комунікації. Цілі невербальної комунікації. Проблеми кодування та декодування невербальних повідомлень.

Основні поняття теми: «тезаурус», значення, смисл, скріпти, стилі комунікації, бар'єри спілкування, вербальна комунікація, невербальна комунікація, кінестика, гаптика, паралінгвістика, екстралінгвістика, окулесика, ольфакція, гастика, проксемика.

ТЕМА 3. Перцептивна сторона спілкування.

Сутність поняття соціальної перцепції. Загальна характеристика процесу розуміння іншої людини. Механізми взаєморозуміння (егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія), їх позитивне та негативне значення у спілкуванні. Поняття «каузальна атрибуція» та його роль у перцепції. Стереотипізація та її значення у сприйнятті людьми один одного. Сутність понять ефект ореолу, ефект первинності та ефект новизни. Проблема точності міжособистісної перцепції.

Основні поняття теми: соціальна перцепція, егоцентризм, ідентифікація, рефлексія, емпатія, співчуття, співпереживання, «каузальна атрибуція», стереотипізація, ефект ореолу, ефект первинності, ефект новизни.

ТЕМА 4. Спілкування та психологічний вплив

Поняття про способи впливу. Загальна характеристика способів впливу: зараження, навіювання, наслідування. Сутність соціальних явищ паніки, моди, чуток, їх передумови та наслідки.

Психологічні основи впливу засобів масової інформації (ЗМІ). Сутність моделей впливу ЗМІ: модель праймінгу, модель культивування, модель «порядок денний», модель «використання та задоволення». Мета масової комунікації. Швидкість та міра впливу засобів масової комунікації.

Усвідомлення впливу засобів масової комунікації. Психологічні наслідки впливу на психіку людини повідомлень з елементами агресії.

Основні поняття теми: зараження, навіювання, наслідування, паніка, мода, чутки, модель праймінгу, засоби масової інформації, модель культивування, модель «порядок денний», модель «використання та задоволення».

ТЕМА 5. Спілкування в діяльності психолога.

Технологія ефективного переконання. Умови ефективності переконання. Загальна характеристика особливостей комунікатора. Умови ефективності впливу більшості та меншості. Особливості аудиторії. Співвідношення

особливостей комунікатора та аудиторії. Особливості повідомлень та їх вплив на ефективність спілкування.

Спілкування з «важкими людьми» за Дж.Г. Скотт. Спілкування з погляду трансактного аналізу Е.Берна. Способи ефективного спілкування Д.Карнегі, позитивні та негативні сторони.

Основи професійного спілкування психолога. Техніка вербальної та невербальної взаємодії. Встановлення контакту та діалогу.

Основні поняття теми: комунікатор, аудиторія, повідомлення, ефективне спілкування, переконання, «важкі люди», трансактний аналіз, контакт, діалог.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Психологія спілкування» передбачено:

- для денної форми навчання – 3 кр. (90 год);

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані, деякі види завдань виконані з помилками .
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо; більшість навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Курсант, студент, слухач не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті

Для навчальної дисципліни «Загальна психологія» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають:
залік.

**Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни
(рекомендовані джерела інформації)**

Додаток 2 (*оновлюється щорічно та/або в разі необхідності*)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Лариса НАЛИВАЙКО**

____.____.2020

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ СПІЛКУВАННЯ

Освітній ступінь – **молодший бакалавр** Спеціальність – **053 «Психологія»**

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА Обсяг 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Факультет соціально-психологічної освіти та управління

Курс 2 Група МБ-ПС-921

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота	
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття		
1	2	3	4	5	6	7	8	
1 семестр								
1	Загальна характеристика спілкування.	10	4	2	2		6	
2	Спілкування як комунікація	18	8	2	2	4	10	
3	Перцептивна сторона спілкування	22	12	2	4	6	10	
4	Спілкування та психологічний вплив	18	8	2	2	4	10	
5	Спілкування в діяльності психолога	22	12	2	4	6	10	
	Разом за семестр	90	30	10	14	20	46	
	Форма підсумкового контролю		залік					

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

_____ **Тимофій ДЕМЧУК**

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ РОЗВИТКУ

Освітній ступінь – молодший бакалавр Спеціальність – 053 «Психологія»

на 2020/2021 навчальний рік

Підручники:

1. Варій М. Й. Загальна психологія: Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007.
2. Вікова і педагогічна психологія: Підручник. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., - 2-е вид., допов. Київ: Каравела, 2009. 400 с.
3. Дрозденко К. С. Загальна психологія у практичному вимірі: Підручник. Київ: Професіонал, 2007.
4. Загальна психологія / За ред.. Скрипченко О. та ін.: Підручник. Київ: Либідь, 2005.
5. М'ясоїд П. А. Курс загальної психології: підручник у 2-х томах. Київ: Алерта, 2011.
6. Максименко С. Д. Психологічні механізми зародження, становлення та здійснення особистості. Київ: Вид-во Європейського ун-ту, 2010.
7. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підручник. Київ: Центр навч. літ-ри, 2005. 624с.
8. Поліщук В. М. Вікова та педагогічна психологія: Підручник. Суми, 2007. 330 с.
9. Психологія: Підручник. / За ред. Трофімов Ю.Л. Київ: Либідь, 2003.
10. Савчин М. В. Вікова психологія. : Підручник. Київ: Академвидав, 2006. 360 с.
11. Філоненко М. М. Ф 48 Психологія спілкування. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 224 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація Київ: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.

2. Головаха Є.І. Психологія людського взаєморозуміння. Київ: Україна - Інститут соціології НАН України, 2002.
3. Гольдштейн А., Хомик В. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам. / Пер. з англ. В. Хомика. Київ: Либідь, 2003.
4. Гольдштейн Арнольд, Хомик Володимир. Тренінг умінь спілкування: як допомогти проблемним підліткам / Володимир Хомик (пер.з англ.). Київ: Либідь, 2003. — 520с.
5. Джонсон Девід В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / Володимир Хомик (пер.з англ.). Київ: Видавничий дім "КМ Академія", 2003. — 288с.
6. Єфремцева С.А. Тренінг спілкування для старшокласників: Пер. з рос. / За ред. Ю.З. Гільбуха. Київ: Ін-т психології АПН України, 1994.
7. Заброцький М. М. Основи вікової психології. Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. 112 с.
8. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч. посіб. Київ: Освіта, 1998.
9. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник / С. Д. Максименко. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2005. 448 с.
11. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навчальний посібник / В. А. Семиченко. Київ: Вища шк., 2004. 335 с.
12. Скібська Л. І. Конфліктологія: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 384 с.
13. Трухін І. О. Соціальна психологія спілкування: навчальний посібник / І. О. Трухін. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 336 с.
14. Федорчук Віктор Миколайович. Соціально-психологічний тренінг "Розвиток комунікативної компетентності викладача". Кам'янець-Подільський держ. ун-т. Кам'янець-Подільський : Абетка, 2003. 240 с.
15. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: Навч. пос. Київ: Професіонал, 2004.
16. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: навчальний посібник. - 2-ге вид., випр. та доп. Київ: ВД «Професіонал», 2007. 464 с.

Інтернет-ресурси:

1. <http://osvita.ua/school/psychology/> – osvita. ua.
2. <http://www.meta-ukraine.com> – Мета – українська пошукова система.
3. <http://management.com.ua>.
4. <http://www.google.com> – пошукова система Google.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК